

Âşık Bir Flaneur Olarak Kaptan

DOÇ. DR. TÜRKAN YEŞİLYURT*

Öz

Attilâ İlhan'ın "Kaptan" adlı şiiri Walter Benjamin'in önemli kavramlarından biri olan Flaneur bağlamında tahlil edilmiştir. Flaneur, yaya dolaşırken çevre izlenimleriyle düşünce üreten kişi anlamında kullanılır. Attilâ İlhan'ın aynı adlı şiirindeki Kaptan, bir Flaneur olarak Paris'i gezip dolaşır. Cadde onun için bir konuttur. Burada mekânlara, olaylara, durumlara ve kişilere bakınır. Kaptan, bir Flaneur gibi bilinmeyen ve yalıtılmış bir kişidir. O, görünüşte tembelken gerçekte uyanıktır. Bu nedenle Kaptan, ıslığıyla caz havalarını çalan siyahinin sevdiği kadına âşık olduğunun farkındadır. Bir Flaneur olan Kaptan; Luxembourg Garı, Saint-Michel Bulvarı, Wagram Meydanı, Saint-Jacques Kulesi ve Seine Nehri'ni dolaşırken birçok serüven yaşar. Ne var ki, Kaptan kalabalıklar içinde terk edilmiş biridir. Flaneur'ün mekânsal fantazmagorileri vardır. Kaptan için de Malgaş halkının birkaç yüzyıl onun hikâyesini anlatacak olması bir fantazma, bir hayaldir. Sanat ve edebiyat çevrelerine mensup olan, şiir yazan, bir bohem olan Kaptan, aynı zamanda bir âşıktır. Ne ki; kör, dilenci, rezil olmayı âşık olmaya tercih etmektedir. Çünkü aşk onun için kahredicidir. Bu aşkla savunma mekanizmaları geliştirerek baş etmeye çabalar. Attilâ İlhan, birkaç kez gittiği bir süre yaşadığı Paris'te edindiği tecrübelerini bir Flaneur olarak Paris'te gezip dolaşan poetik bene yansıtmıştır. O, bu şiirinde Flaneur'ü Flaneur yapan özelliklere âşıklığı eklemiştir. Walter Benjamin'in Flaneur'ü daha çok gözlem yaparken, Attilâ İlhan'ın Flaneur'ü daha çok gönülden bakar.

Anahtar sözcükler: Attilâ İlhan, bohem, flaneur, Paris, şiir sanatı

THE CAPTAIN AS A FLANEUR IN LOVE

Abstract

Attilâ İlhan's poem "Captain" was examined in the context of the Flaneur, one of Walter Benjamin's important concepts. Flaneur is used to mean a person who produces ideas with environmental impressions while walking on foot. The Captain in the poem travels around Paris as a Flaneur. The street is a residence for him. Here, he looks at places, events, situations and people. The captain is an unknown and isolated person like a Flaneur. While he is seemingly lazy, he is actually awake. For this reason, the Captain is aware that the black man who whistles the jazz air is in love with the woman he loves. The Captain as a Flaneur has many adventures while wandering around Luxembourg Station, Saint-Michel Boulevard, Wagram Square, Saint-Jacques

* Sinop Ün. Fen-Edebiyat Fak. TDE Bölümü, turkanyes@gmail.com, orcid.org/0000-0003-3138-1339
Gönderim tarihi: 21.08.2020 Kabul tarihi: 05.10.2020

Tower and the Seine River. However, the Captain is abandoned in the crowds. Flaneur has spatial phantasmagories. For the captain, it is a fantasy, a dream that the Malgash people will tell his story for a few centuries. Captain, who belongs to the art and literature circles, writes poetry, is a bohemian, is also a lover. What that; he prefers to be blind, beggar, disgrace over being in love. Because love is overwhelming for him. He tries to cope with this love by developing defense mechanisms. Attilâ İlhan reflected his experiences in Paris, where he went several times, to the poetic self that traveled around Paris as a Flaneur. In this poem, he added to the features that made Flaneur Flaneur. While Walter Benjamin's Flaneur observes more, Attilâ İlhan's Flaneur looks more wholeheartedly.

Keywords: Attilâ İlhan, bohemian, flaneur, Paris, poetry.

GİRİŞ

Attilâ İlhan'ın (1925-2005) "Kaptan" adlı şiiri Walter Benjamin'in önemli kavramlarından biri olan "Flaneur" bağlamında tahlil edilmiştir. Flaneur kavramı için ise temel olarak Benjamin'in *Pasajlar* adlı kitabında yer alan "XIX. Yüzyıl'ın Başkenti Paris" ve "Charles Baudelaire: Kapitalizmin Yükseliş Çağında Bir Lirik Şair" adlı makalelerinden yararlanılmıştır. Burada Walter Benyamin'in Flaneur'ü ile Attilâ İlhan'ın aynı adlı şiirinde Kaptan adıyla karşımıza çıkan Flaneur'ü arasındaki fark ortaya konmuştur. Âşık bir düşünür-gezen olan Kaptan'ın sevdiği kadına karşı geliştirdiği savunma mekanizmalarından da söz edilmiştir.

KAPTAN: ÂŞIK FLANEUR

Attilâ İlhan, "Kaptan" adlı şiirinde Ahmet Oktay'ın belirttiği gibi "Haritacı (kartograf) ile düşünür-gezen (Flaneur) arasında bir kimlik gösterir" (2008: 447). Walter Benjamin'in temel kavramlarından biri olan Flaneur, yaya dolaşırken çevre izlenimleriyle düşünce üreten kişi anlamında kullanılır (2001: 92). "Kaptan"da da poetik ben bir Flaneur olarak Paris'i dolaşır: Montmartre Metro su, Lafayette Sokağı, Lüksemburg Garı, Saint-Michel Bulvarı, Wagram Meydanı, Saint-Jacques Kulesi, Seine Nehri, Concorde Meydanı, Saint Vincent de Paul Kilisesi, Austerlitz Garı, Sacré-Coeur, Eiffel Kulesi, Saint-Dominique Sokağı. Buralarda kafeler, kitapçılar, sinemalar ve kahveler uğrak yerleridir.

Paris'in göğü, poetik benin aklını başından alır. Çünkü Paris yalnızca bir şehir değildir; âşıklar şehridir. Poetik ben, şiirlerinin kumrular gibi uçtuğunu belirtirken âşığa işaret eder. Ömür Ceylan'ın belirttiği gibi kumru; zarafeti, sevimliliği, beğenilen sesiyle bülbülün ve her ikisi birden yakıcı feryatlarıyla âşğın akranıdır (2003: 138). Bu bakımdan poetik ben âşık olarak Paris'tedir. Ancak o, âşık olarak sevdiğine ne kadar ilgiliyse, sevdiği ona o kadar soğuktur, ayazdır. Bu nedenle sevdiği kadının önünden geçtiği hâlde, kadın onu tanıyamamıştır. Poetik ben ise sevdiğinin uzaklığının farkında olsa bile bu durumu sakal bırakmasına bağlayarak ussallaştırmaya çalışır. Ussallaştırma durumunda "kişi kendi davranışının gerçek nedeninden çok egonun kabul

edebileceği bir bahaneye yönelir” (Snowden, 2010: 140). Bu bahane ise savunma mekanizmasından başka bir şey değildir:

1
 eflatun gözlerin olduğunu bilmiyordum

 geceyarısını yaşamaktan yorgunum

 ayazın avucunda unutmuştun ellerini
 önünden geçtiğim halde beni tanımadın
 ben değiştim biliyorum hem sakal bıraktım
 şiirlerim külrengi kumrular gibi uçuyorlar
 bakır çalıği göklere katiiyen tahammülüm yok
 hele paris’in gökleri aklımı başımdan alıyor
 bana seni senden evvelki poitiersli kızı hatırlatıyor

ayazın avucunda unutmuştun ellerini (2017: 40)

Walter Benjamin’e göre Flaneur’de başat unsur, bakınmanın verdiği zevktir (2001: 163). Bir Flaneur olarak poetik ben; mekânlara, olaylara, durumlara ve kişilere göz gezdirir. Bu kişiler arasında kimler yoktur ki: Eflatun gözlü sevgili, Mırç, Poitiersli kız, vatansız Ricardo, ıslıkla caz havaları çalan siyahi, Luxemburg garındaki sarışın çiçekçi kız, önüne gelene Salamanca’dan bir şeyler anlatan Pablo, patates satan kırmızı-siyah-sarı saçlı kadın, ekmekçi kızlar, Ermenice küfürler yazıp çizen çocuk, Renault’taki grevciler, Lucie-anne ve orospular. Benyamin’in ifadesiyle aynı zamanda satıcı ve mal olan fahişeler (2001: 100) de Flaneur’ün bakışına takılır: “karanlığın arkasında kıvılcım gözlü orospular / gölgelerine yaslanmış evliya gibi bekliyorlar / ışıklar kırmızı yandığı zaman duracaksın” (2017: 40).

Benjamin’in dediği gibi Flaneur bilinmeyen bir adamdır (2001: 142). Bu bakımdan poetik beni yalnızca sevdiği kadın değil, aynı zamanda yedikleri içtikleri ayrı gitmeyen vatansız Ricardo da tanıyamaz. Oysa vatansız Ricardo, sevdiği kadın ve poetik ben, Au Vieux Châtelet lokantasında sabah-akşam saatler geçirmiştir.

ben değiştim biliyorum hem sakal bıraktım
 soğuk gözlerinde buğulanmıştı ölsen tanıyamazdın
 hattâ ricardo bile hani vatansız ricardo
 burnumun dibinden geçti geçen gün beni tanıyamadı
 oysa au vieux châtelet’de akşam sabah beraberdik
 üçümüz viyana kahvesi ve sıcak rom içerdik
 üstelik o krapfen severdi güzel olurmuş rivayet
 neden ve nasıl sevdiğini anlayamadım gitti (2017: 41)

Benjamin'in belirttiği gibi Flaneur yalıtılmış bir kişidir (2001: 152). Bu nedenle bir Flaneur olarak poetik ben, "yalnızlıktan da kurtulup yalnız kalmak isterim" (2017: 41) demektedir. Yani o, yalnızlıktan da kendini yalıtıma çabalar.

Poetik ben, sevdiği kadını Montmartre metrosu civarında kaybeder. Oraya gezgin ressamın sergiledikleri resimleri görmeye gitmiş olsa gerek. Bir gezgin olan Flaneur'un gezgin resamlara yakınlık duyması doğaldır. Walter Benjamin'in "Paris Mektubu" adlı yazısında belirttiğine göre pazar ve tatil günlerinde, Paris'in Montparnasse veya Montmartre semtlerinde dolaşanlar, tezgâhlarda, belli resimlerin satışa sunulduğunu görecektir. Başında geniş kenarlı şapkası, üstünde kadife ceketle çoğunlukla romantik görünümlü ressam da resimlerinin yanında olacaktır (2018: 261).

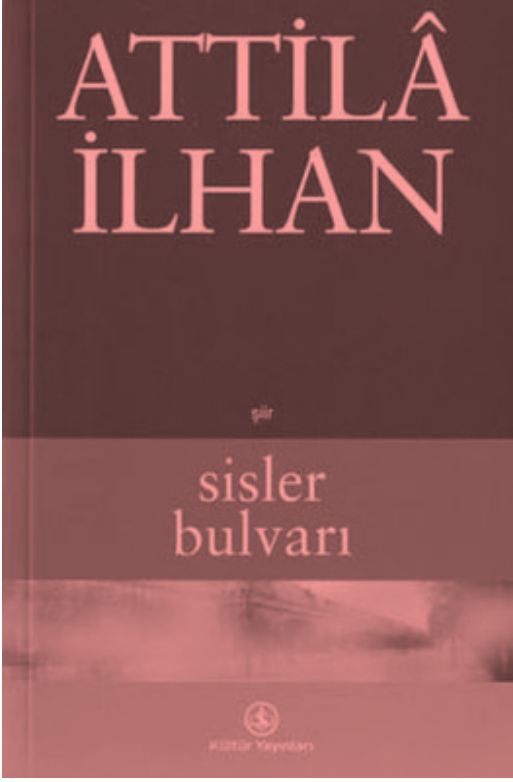
Benjamin'e göre Flaneur, görünüşte tembeldir. Gerçekte bu tembellikte suçluyu gözden kaçırmayan bir gözlemcinin uyanıklığı gizlidir (2001: 135). Poetik ben, caz, saksafon, klarnet müzisyeni Sidney Bechet'nin (1897-1959) caz havalarını ıslığıyla çalan siyahinin sevdiği kadına âşık olduğunun farkındadır. Siyahiyi bildiği hâlde bilmezlikten gelmektedir:

montmartre metrosu civarında seni gözden kaybettim
o zenci yine arkanda mıydı hiç dikkat etmedim
ağzında yoksul bir ıslık ıslak bir cıgara gibi
sidney bechet'nin caz havalarını çiğneyip tüküren
o saklasın varsın seni sevdiğini biliyorum ben
yüzünün renginden geliyor bütün üzüntüsü

bir gazete aldım ama evde okuyacağım (2017: 41)

Benjamin'e göre Flaneur'un sürdüğü izler, onu suça götürecektir (2001: 135). Poetik ben, kendinin ve sevdiği kadının izini takip eder. Bu iz onu sevdiği kadının kendisine ihanet ettiği gerçeğine ve bu nedenle onu öldürme arzusu duyduğu fantazisine götürür. Duygu ve düşüncelerini günışığına çıkarmamak için mağrur bir totem gibi susmayı diler. Totem, "Sembolik bir saygı taşıyan hayvan, bitki veya başka doğal nesne"dir (Snowden, 2010: 196). O, kendini totemle özdeşleştirerek büyüklenmenin çağrısına teslim olmuş gibidir. Sevdiği kadının onu siyahi bir adamla aldatışını anımsamamak için şair kimliğinin bile hatırlanmamasını diler. O, unutmamağının suyundan içmek ister. Poetik benin büyüklenmesinin ve şiirlerinin bile unutulmasını dilemesinin nedeni, kendisinin yerine bir başkasının seçilmesinin onda yarattığı incinmeyi telef etmek istemesinden kaynaklanır. Ödünlemenin gerçekleşmesi mümkün görünmemektedir. Bu nedenle poetik ben, içkiye kaçır, sığınır:

kahvelerden birine girip bir grog ısmarlasam
seni öldürmek için çareler tasarlasam
sükût bembeyaz buz tutsa bıyıklarında
mağrur bir totem gibi sussam konuşmasam
ve türküm kaybolsa sessizliğin hırçın türküsü

ve ben unutulsam ve yazdığım şiirler
 senin için yazdıklarım herkes için yazdıklarım
 eski padişahlar gibi unutulsa birer birer
 ve ben seni unutsam hiç hatırlamasam hiç mi hiç
 ihanetini hatırlamasam şehvetini hatırlamasam
 ellerim oldum olasıya seni unutsalar

yarı gecenin içinden bir zenci süt beyaz bakıyor
 rue lafayette'de dünden bugüne geçiyorum

eflâtun gözlerini bir grog kadehinde unuttum (2017:
 42)

Poetik ben, Luxembourg Garı, Saint-Michel Bulvarı, Wagram Meydanı, Saint-Jacques Kulesi ve Seine Nehri'ni dolaşırken birçok serüven yaşar. Benjamin'e göre şehirde dolaşıp duran Flaneur'ün yattığı her yatak bir "serüven yatağı"dır (2001: 142). Poetik ben, bu gezme

sırasında küskün çiçekçi kıza ve Salamanca'da babasını bırakıp Paris'e gelmiş olan Pablo'ya rastlar; bir öğrenci kahvesinde oturur; yıldızları seyrederek; şiir yazar ve yağmurda ıslanır. Poetik benin bu gezip dolaşmalarının temel nedeni, sevdiği kadının yanında olduğu zaman kendisini her zamankinden daha yalnız hissetmesinden kaynaklanır. O da karşıt tepki oluşturacak şekilde davranır. Sevdiğiyle yan yana olmaktansa tek başına caddeleri, kahveleri dolduran kalabalığa karışır. Bu kalabalıklarda teselli bulmaya çalışır:

2

bu geminin yelkenlerine herifin biri Paris yazmış

luxembourg garı'nın dirseğindeki çiçekçiyi bileceksin
 yeşil muşamba ceketli sarışın küskün kızcağız
 en dokunulmaz kıızı en temiz fikrimce paris'in
 pablo'ya sorarsanız bir taksi şoförüyle yatıyor
 pablo!.. ah pablo!.. onunla bir tanışsanız
 önüne gelene salamanca'da bir şeyler anlatıyor
 babasını orada bir duvar dibinde bırakmış
 halbuki konuştuğu zaman fransız sanırsınız

saint-michel'de bir talebe kahvesindeyim yalnız
 gündüz olduğu halde bütün ışıkları yakmışlar
 bir cumartesi günü saat dört buçuğa beş var

ellerim kırılrsa ben senin için bu şiirleri yazmasam

dinamit taşırmış gibi gözlerini taşımasam
avenue wagram'da bir akşam yeter bana ağustos'ta
yapraklara serilmiş yirmi beş franklık yıldızlar
bir mısra yeter geceleyn bir tren gibi pırl pırl
sen kendine yetmiyorsun hiç kimse sana yetmiyor
birini bitirmeden aklın öteki yolculukta

dün gece châtelet'de metro'nun yanibaşında durdum
yağmur bilmediğim başka bir gökten yağıyordu
yağmur saint-jacques kulesine doğru yağıyordu

yanımda olduğun zaman her zamankinden yalnızım (2017: 43-44)

Benjamin'e göre cadde Flaneur için bir konuta dönüşür. O, bina cepheleri arasında kendini evindeymiş gibi hisseder. Flaneur'ün gözünde firma tabelaları bir burjuva salonundaki yağlıboya tablo gibi bir duvar süsü, duvarlar not defterini dayadığı yazı masası, gazete kulübeleri kitaplıkları, kafelerin balkonları ise sokağı izlediği cumbalarındır (2001: 131). Gerçekten de kahveler poetik benin uğrak mekânlarındandır. Seine Nehri'nin kıyısındaki gemicilerin toplandığı Cafe de L'ecluse bunlardan biridir. Kaptan, nehri seyrederken bir kimya şirketi olan Dupont'da çalışan işçi kızları da hatırlar ve hatırlatır:

şimdi bir nefeste cafe de l'ecluse'ü hatırladım
seine kıyısındaki küçük nehir kahvesini
kapısında bir gemici feneri asılmış duruyor
seine gemicileri her akşam burada toplanırlar
onlar için birtakım maceralar düşünürüm
seine sanki petrolmüş gibi iştahlı ve obur akıyor

dupont'daki kızlar yalnız yalnız cigara içerek yaşıyorlar (2017: 44)

Sevdiği kadın ve çevresi onu "Kaptan" diye çağırıldığı için poetik ben, Kaptan olmadığı hâlde öyleymiş gibi davranır. Kaptan sevgilisine "mardi gras" yani "karnavalın son günü" için japon maskesi alır. O, aslında gündelik hayatın arkasındaki sanat hayatına işaret eder. Bu im bizi Fransız ressam Maurice Utrillo'ya (1883-1955) ulaştırır. Utrillo, Montmartre sokaklarını tuvallerine yansıtmıştır. Kaptan ise buralarda bir Flaneur olarak dolaşır.

utrillo'nun bir sokağından seni çektim çıkardım
elin yüzün kirlenmiş üstün başın toz içinde
sana mardi gras için bir japon maskesi aldım
sen bana kaptan diyorsun herkes bana kaptan diyor
sahici bir kaptanmışım gibi tükürüyorum (2017: 44)

Benjamin'e göre Flaneur, bir görüntünün, sis perdesinin arkasındadır. Sis perdesi ise kitledir. Poetik ben, Faubourg Saint-Denis'de kurulan pazar yerinin görüntüsünü oturduğu kahveden

seyreder. Buradan çorba içtikleri Julien'in kapısı önünde patates satan kırmızı-siyah-sarı saçlı kadını, camların arkasındaki ekmekçi kızları, mavi-beyaz raflardaki taze ekmekleri âdeta zumlar. Aslında bir Flaneur olarak pazar yerini yalnızca seyretmekle kalmaz, aynı zamanda oturduğu kahvede gözlemlerini şiire döker. Bir şair olarak baktığı yerde şiiri görmesi doğaldır:

3

yalın kılıç bir kasım sabahını paris'te yaşadım
sokaklarda sonbahar şiirleri salkım salkım
foubourg saint-denis'de işte yine pazar kurulmuş
beş franga çorba içtiğimiz julien'in kapısı önünde
kırmızı ve siyah ve sarı saçlı bir kadın durmuş
muzaffer patatesler satıyor üç renkli neşesi içinde
camların arkasında ekmekçi kızlar mavi beyaz
raflarda uzun uzun herifler gibi tâze ekmekler
üstüne bir yağmur yağdırmak hevesi uyanır içinde
ben bu mısraları yazarım tout-va-bien kahvesinde (2017: 45)

Her ne kadar bir aylak olarak tasasız gibi görünse de poetik ben, sevdiğini Bordeaux trenine bindirdiği, ondan ayrıldığı için kendisini çok yalnız hisseder. Franz Kafka'nın belirttiği gibi hayatın esası sahip olmak değil, oluş hâlidir (2017: 48). Kaptan da sevdiği kadına sahip olamayacağını, ancak aşkın hâllerini yaşayabileceğinin bilincindedir. Bu hâller arasında bir şair olarak sevdiğinin saçlarına gökten bir yıldız koparıp kırmızı karanfilmiş gibi takmak da onu bir trene bindirip yolcu etmek de vardır. Yine de güzellik yönünden flamingoya benzettiği kadından ayrılmak Kaptan'ı derinden sarsar. Flamingo diğer adıyla flaman kuşu, tüyleri pembe ve ak, kanatlarının uçları kara, ayakları pembe ve ince olan bir kuş türüdür (Madran, 1984: 454). Poetik ben sevdiği kadını yolcu etme sahnesini her gece rüyasında görür. Çarmıha gerilen İsa gibi ıstırap çeker. Bu nedenle kahvedeki arkadaşlarının ve sevdiği kadının kendisi için dua etmesini ister:

concorde'da bütün fıskiyeler birden ayaklanacak
eğri bir demir gibi ensende hissedeceksin ebem kuşağını

paris'in göklerinden uzanıp bir yıldız kopardım
kırmızı bir karanfilmiş gibi yıldızı saçlarına taktım
on beş dakika sonra bordeaux'ya bir tren kalkacak
garın merdivenlerinde benim için ağlayacaksın
ellerim yağmura açılmış sakallarım ıslak
ben ki cehennemde bir allah gibi yalnızım

st. vincent de paul kilisesi benim otelin arkasına düşer
saat kulesi her gece uyur uykumdan uyandırıyor
her seferinde seni tekrar bordeaux'ya yolcu ediyorum

saadetin ıstırap çekmek olduğunu ben keşfettim

çarmıhta bir isa gibi ben ıstırap çektim
 bir sülfat acılığı sinerse parmaklarına şiirlerimden
 gözyaşları sinerse eğer küstahça kafiyeli
 anla ki ölümler hayat arasında zaman gibi mesudum
 kendimi öldürecek haldeyim seni öldürecek
 saadetimden
 dona-maria! bir kahvede isyan halinde bulduğum
 çekik gözleriyle ermenice küfürler yazıp çizen çocuk
 sen! bordeaux'ya yorgun bir flâmingo gibi yolladığım
 geceleri benim için dua etmelisiniz (2017: 45-46)

Benjamin'e göre Flaneur, işsiz-güçsüz birinin kişiliğine bürünerek gezinir (2001: 148). Poetik ben de Renault firmasındaki grevcilerin işten kovulduğuna tanıklık eder. O, bir Flaneur olarak işsiz bırakılmış kişilerle duygudaşlık kurar: "renault'taki grevciler toptan sokağa atıldılar / paris'in duvarlarını boydan boya afişler kapladı" (2017: 46).

Kaptan, sevdiği kadını hatırladıkça brendi içer, gözyaşı döker. Kendine acı veren yüreğini düşman olarak görür. Yüreğinden kurtulmak için ise başka bir yere sürülmeye, tayfa yamağı olmaya, ölmeye, sevdiği kadını bırakmaya, parasız kalmaya, Kuran-ı Kerim ve Tevrat'taki bütün belalara uğramaya, İbranice öğrenmeye, hapis yatmaya razı olur. Burada poetik benin aşk acısını aşırı abartma içinde olduğu görülür:

seni hatırladıkça bir kadeh armagnac içerim
 armagnac demek yirmi beş damla gözyaşı demekmiş
 demek her akşam yirmi beş damla gözyaşı içerim
 senin dağlardan ve sarhoşlardan korktuğunu bilirim
 ben sarhoş olduğum zaman korkmuyorsun hiç korkmuyorsun

gözlüklerim kırılmasın diye sakladığımı bilirim

kalbim bakır bir mangır gibi boynuma asılmış
 ondan kurtulmak için sürgünlere gitmeye razıyım
 seni terk etmeye razıyım parasız pulsuz çekip gitmeye
 kur'andaki bütün belâlara tevrattaki bütün belâlara
 ibranice öğrenmeye razıyım hapis yatmaya
 kalbim yüzünden mademki ellerimi parçaladım

kalemimi kırdım hayatımı çiğnedim ağladım
 mademki en büyük düşmanım kalbim benim kendimin
 onu inkâr ediyorum kalbimi inkâr ediyorum
 geceleri benim için dua etmelisiniz (2017: 47)

Benjamin'in belirttiği gibi Flaneur'ün kendini verdiği mekânsal fantazmagorileri, yani aldatıcı görüntüleri vardır (2001: 102) Kaptan için de Malgaş halkının birkaç yüzyıl onun

hikâyesini anlatacak olması bir fantazmagori, ileri hayâl gücü olsa gerek. Fantezi de ussallaştırma, karşıt tepki kurma, gibi onun savunma mekanizmalarından biridir. Davut Dursun'un belirttiği gibi on sekiz etnik grubu barındıran Madagaskar halkı, Malgaş dilinin çeşitli lehçelerini konuşur (2003: 299). Paris'te bir Flaneur olarak dolaşan Kaptan, bir dönem Fransız sömürgesi olan Malgaş halkına kendini yakın hisseder. Daha doğrusu bütün sömürülenlerin, hakkı yenmişlerin yanında yer alır: "üçüncü paralelde eski bir dünya gibi batacağım / malgaş halkı birkaç yüzyıl hikâyemi anlatacak" (2017: 47).

Elif Sofya'nın "Ne Kadınlar Sevmedi" adlı yazısında belirttiği gibi Attilâ İlhan'ın şiirlerinde gerçek veya kurgusal birçok kadın vardır: Suna Su, Maria Missakian, Belma Sebil, Aysel, Leylâ, Tombul Magda, Müjgân, Hisarlı İfakat Hanım, Karantinalı Despina, Gülşen, Lâmia, Süheyla (2012: 110-114). Yakup Çelik'in ortaya koyduğu üzere Zehra Kardelin; "Şafak Vakti Dünya", "Yağmur Kaçağı" ve "Kaptan" da karşımıza çıkar (2007: 156). Poetik ben, gözlerini unutmadığı Zehra'nın kendisini terk etmesinden dolayı sol böğrüne hançer saplanmış gibi hissetmektedir. Benjamin'in ifade ettiği üzere Flaneur, kalabalık içinde yaşayan, terk edilmiş kişidir (2001: 149). Bu bakımdan Kaptan, Cenova, Paris ve Marsilya'da kalabalıklar içinde, sevdiği kadın da dâhil hiç kimsenin onu hatırlamadığı, ancak onun hiç kimseyi unutmadığı bırakılmış biri olarak gezer. Sonunda yorgun ve uykusuz bir hâlde sinemada soluklanır:

4

cenova'ya indiğim sabah seni katiyen göremezdim
aklım başımda değildi küfür gibi huzursuzdum
herkes beni unutmuştu ben kimseyi unutmamıştım
zehra'yı unutmamıştım allahsız gözlerini unutmamıştım
sol böğrümüne sanki çıplak bir hançer saplamışlardı

şimdi benim gözlerim paris'te marivaux sinemasında
bir çift kara maça gibi yorgun ve uykusuz
ellerim dersiniz marsilya'da garsonla hesaplaşıyor
martini-cin seksen frank on frank da servis
kalbim dersiniz onun nerede olduğunu bilmiyorum
ağlıyorum onun nerede olduğunu bilmiyorum
hiç kimse kalbimin nerede olduğunu bilmiyor
nihayet seni terk edip gitti diyebilirsiniz (2017: 48)

Erdal Göksoy'un belirttiği gibi cazın beli başlı özelliklerinden biri doğaçlama duygusudur (1988: 25). İçinden geldiği gibi anında bir müzik parçası çalan cazcı gibi poetik ben de karanlıkta sevdiği kadını görüp öper; birdenbire onunla birlikte Austerlitz Garı'na gelir. Orada bir trene binip rastgele gitmek; trenin barında alnını yağmurlu cama dayamak ve bir çift birayla ağlamak ister. Nihayetinde yaşadığı acılardan şiir doğacaktır:

benim acılarım ilahlar gibi şiirlerimi doğuruyorlar
onları karanlıkta bembeyaz gözleriyle görüyorum

karanlıkta seni görüyorum dudaklarına ellerimi sürüyorum
 seni kollarımın arasında tutuyorum ağzından öpüyorum
 ikimiz birdenbire austerlitz garı'na gidiyoruz
 austerlitz garı önüne bakıyor bizden utanıyor
 bir trene binmek rastgele defolup gitmek istiyorum
 trenin barında alnımı yağmurlu camlara dayamak
 küstah bir duble birayla karşılıklı oturup ağlamak
 kalemimde mürekkep kalmıyor insanlar beni görmüyorlar
 insanlar kendilerini kaybetmişler onlara acıyorum
 ümitsiz bir akrep gibi ben aynı zamanda mağrurum (2017: 49)

Kaptan, arkadaşı Mirç ve sevdiği kadınla birlikte Seine Nehri kıyısında sarhoş olur, hayal kurar. Orada aynı zamanda Fransız şair, Max Jacob'un (1876-1944) şiirlerini kaybetmiştir. İlhan Berk'in belirttiği gibi Yahudi olduğu için Jacob, kamptan kampa sürülmüş, şair sonunda bu kamplardan birinde ölmüştür. Onun için şiir; oyun, kapris ve fantezidir (2001: 216). Aynı zamanda bir şair olan Kaptan, merhametsizliğe maruz kalan şair Max Jacob'la özdeşlik kurar. Öte yandan sevdiği kadın yanında bulunmadığı zamanlarda bile sevdiğiyle doludur. Onun görünüşünü defterine çizer:

samaritain'in ışıkları ocağıma düşmüş yalvarıyor
 bir roman için fevkalâde oldukları düşünülebilir

sen bir paket gauloise aldın bir paket mavi gauloise
 bense on frangımı Amerikan bilârdosuna kaptırdım
 seine kıyısında mirç büyük bir hayal kuruyordu
 seine kıyısında üçümüz sarhoş bir hayal kuruyorduk
 mavi bir ışık vardı ben işte onu kaybettim
 ben gölgemi kaybettim max jacob'un şiirlerini
 sen avucunda bir lokma rüzgâr tutuyordun
 bu rüzgâr için şairliğimi hınzırlığımı kaybettim
 aklımdan sen geçiyorsun bir bulut gibi geçiyorsun
 dün gece ezberimden çehreni defterime çizdim
 sen belki hakikaten bir bulut gibi yolcusun (2017: 49-50)

Yalnızca şair Max Jacob değil, aynı zamanda suç türünde romanlar yazmış olan İngiliz yazar Peter Cheyney (1896-1951) de Kaptan'ın ilgi alanındadır. Daha doğrusu onun bir kitabını Marsilya'da bir kahvede, soğuktan tir tir titrerken, soluksuz okur: "marsilya'da bir akşam soğuktan tir tir titredim /p. cheyney'in bir kitabını bir kahvede soluksuz bitirdim / vapur ertesi gün saat beş'te kalkacaktı" (2017: 50).

Poetik ben kendi ölümüyle ilgili olarak bir intihar fantezisi kurar. Bu fanteziye göre on bir gün aç ve susuz sevdiği kadının gözlerinin içine bakacak, on ikinci gün ise damarlarını jiletle

kesecektir. Burada, Kaptan, gerçeklerden koparak ruhunun derinliklerinde gizlenen kendine ve sevdiğine acı çektirme dileğini imgeleminde doyurmayı tasarlar:

ölümüm herkesinkinden başka türlü olacak
bunu allahım gibi aşikâr biliyorum
kim ne derse desin biliyorum içime gün gibi doğuyor
on bir gün aç ve susuz gözlerinin içine bakacağım
on ikinci gün jiletle damarlarımı keseceğim (2017: 50)

Benjamin'in belirttiğine göre aydın, Flaneur kişiliğinde pazara çıkmıştır. Niyetinin pazarı görmek olduğunu söylese de asıl hedefi kendisine bir alıcı bulmaktır. Henüz koruyuculara sahip olduğu, ancak pazarla da tanışmaya koyulduğu bu geçiş döneminde aydın, bohem olarak belirginleşir. Ekonomik konumunun belirsizliğine paralel olarak politik fonksiyonu da belirsizdir (2001: 99). Hakan Reyhan, üç kez Paris'te bulunmuş olan Attilâ İlhan'ın birinci Paris macerasında belirgin olan yarı bohem yarı politik yaşantısının ikinci Paris yaşantısında azaldığını ifade eder (2012: 88). Şiirdeki poetik ben de sanat ve edebiyat çevrelerine mensup, başıboş ve günü gününe yaşayan bir bohemdir. Fikret Adil, *Intermezzo/Asmalımescit 74 (Bohem Hayatı)* adlı kitabında gerçek bohemin işinin sanat eseri üretmek olduğunu ifade eder (2000: 170).

Hollandalı ressam Vincent Van Gogh (1853-1890) poetik benin yakınlık duyduğu bir ressamdır. Van Gogh, 1886'da Paris'te tablo tüccarı olan kardeşi Théo'nun yanına gitmiştir. Marina Ferretti Bocquillon'nun belirttiği gibi Paris'te modern sanatı, yani empresyonizmi keşfeder. Vincent büyük bir istekle Paris sergilerini izler: resmi Salon'u, sekizinci empresyonist sergiyi, Bağımsız Sanatçılar Salonu'nu, Georges-Petit galerisinde yer alan Monet ve Renoir sergilerini

(2005: 87). Yani Paris, Kaptan'ın ve Van Gogh'un sanatçı kişiliklerine esin veren önemli bir mekândır.

Poetik ben, bir şarkının etkisiyle Van Gogh'un deli bakışlarında kendini görür. Elleri titrerken, bir şilepte Dakar yolcusu olduğu fantazisini kurar. Bu fantazide sevdiği kadın onu bırakmıştır, yalnız kalmıştır, heba olmuştur. Kaptan'ın bu durumunu geceleri sohbet ettiği serdümenenden başkasının bilmiyor olması boşuna değildir. Serdümen sözcüğü "Büyük fırtınalarda gemiyi yelken ve kürek kullanmadan yalnız dümenle idare etmek" (Ayverdi, 2005: 2741) anlamına gelen "serdümenle gitmek" sözünü çağırıştır. Aşkın fırtınasına yakalanmış olan Kaptan da kendisini

Walter Benjamin

sadece serdümene açar. O, hem gerçekte hem de fantazmagoride kendini sevdiği kadın tarafından terk edilmiş hisseder ve bu his onu onulmaz duruma getirir:

5

hep aynı manzarayı kullanmaktan bıktım usandım
 bir yumruk vurduğum dünden kalma bir şarkıyı dağıttım
 van gogh bana bakıyordu deli gözleriyle bakıyordu
 ellerim titriyordu bir dakar yolculuğu kuruyordum
 güya bir şilebin kış güvertesinde durmuştum
 nabızlarım bir deniz fenerinin gözlerinde atıyordu
 asor adalarında on sekiz mısraımı unutmuştum
 onlar beni terk etmişlerdi yalnız kalmıştım mahvolmuştum
 sen beni terk etmiştin bunu yalnız serdümen biliyordu
 geceleyin ışıkları söndürüp senden bahsediyorduk (2017: 51)

Francois Villon (1431-1465), önemli Fransız şairlerden biridir. İlhan Berk'in belirttiği gibi eserleriyle hayatı arasında paralellik vardır. Bir gün, bir kadın yüzünden meyhanede birini öldürmüş; yakalanmış; kaçmış; soygunculuktan tekrar yakalanmış ve tekrar kaçmıştır (52-53). Poetik ben, bütün Fransa'yı dolaştığı söylenen ve bir kadın uğruna bütün hayatı değişen Villon ile özdeşlik kurar. İçe yansıtma olarak da adlandırılan özdeşleşme, "Bazı duygusal eksiklikleri yerine koymak için, bir başkasının kişilik özelliklerini kendi kişiliğine yedirmeyi kapsar" (2010: 119). Kaptan'ın hissettiği duygusal eksiklik her şeye rağmen sevdiği kadının arkasından gidememesidir. Onun arkasından gitmek yerine, yokluğundan kaynaklanan boşluğu şiir yazarak doldurmaya çalışır. Bu nedenle kadına şiirlerimi okudukça ağlayacaksın, demekten kendini alamaz: "seine kitapçılarında villon'un şiirlerini buldum / nehir yürek gibi kabarmıştı rüzgâr esiyordu / bir hafta bir gece villon'dan bir şeyler okudum / sen benim şiirlerimi okudukça ağlayacaksın" (2017: 51).

Arthur Schopenhauer, *Aşkın Metafiziği* adlı kitabında aşkta ilk bakışın önemine dikkat çeker. Ona göre bir kişinin birine âşık olması için uzunca bir zamanın geçmesine veya bu kişinin uzun uzadıya düşünüp bir seçim yapmasına gerek yoktur. Her iki tarafta da daha ilk bakışta belli bir yakınlık ve uyumun hissedilmesi yeterlidir (2017: 53).

Aşkta ilk bakışın etkisinin farkında olan Kaptan, sevdiği kadını hiç görmemiş olmayı diler. O, Sacré-Coeur Bazilikası'nda ağız mızıkası çalan bir dilenci, kör, hatta rezil olmayı Eros'un okuyla vurulmaya tercih eder. Çünkü aşk onun için kahredicidir. Üstelik sevdiği kadın, yaşadığı Paris'ten ayrılıp başka bir şehre taşınmış; saçlarını kestirmiş; ruj kullanmaya başlamıştır. Başka bir deyişle "masumiyet çağı"nı geride bırakmıştır. Kaptan'ın gizli arzusu, kadının her cumartesi kendisine bir kart yollamasıdır. Oysa kendisinin adresini ezberlediği hâlde, sevdiği kadının ona bir kart bile göndermeyeceğinden emindir. Bu nedenle kaldırımlara onun resmini çizme fantazisi kurar. Amacı gelen geçen sevdiği kadını çığnemesidir. Kendisinin değil, başka bir erkeğin onun hayatına dâhil olmuş olması veya dâhil olma ihtimali Kaptan'ı duyguları konusunda akıl ve mantık sınırlarının ötesine taşır:

seni hiç görmeseydim seni keşke hiç
görmeseydim
şu benim iki gözüm aksalardı kıpkızıl kör
olsaydım
sacré-coeur'de armonik çalsaydım
dilenseydim
seni hiç görmeseydim ismini hiç
duymasaydım

belki kendime göre rezilce saadetlerim olurdu
kaldırımlara renkli tebeşirlerle katedral resimleri çizerdim
kaldırımlara senin resmini çizerdim herkes seni çığnerdi
bistroya yıkılır çırılçıplak bir quantro içerdim
lucie-anne yine gelir yine bana senden bahsederdi
lucie-anne neden gelir neden bana senden bahsederdi

benim bu çektiklerimi bir çocuk var ki anlıyor
kendimi yerden yere vuruşumu içimdeki zehri
bir çocuk var ki anlıyor benim gibi kahroluyor
odasında şiirlerim fukara mumlar gibi yanıyorlar
sen o çocuk değilsin sen artık çocuk değilsin
dudakların eskisi gibi beyaz değiller biliyorsun
sen gözlerini kaybettin gözlerini bunu biliyorsun
ben ki yaşadıklarımı büyük dinler gibi yaşıyorum
sen artık bir din değilsin bunu biliyorsun

eiffel'in dibinde durduk ben bir cıgara yaktım
saint-dominique sokağında şehir ışıklarını yaktı
içim büyük karanlıktı ellerimi göğze uzattım

soluk bir sisin arkasından yüzün gözüküyordu
gece inmişti takım takım yıldızlar gözüküyordu
şimdi sen başka bir şehirdeydin saçlarını kesmiştin
dudaklarını boyamıştın bu seni tamamen değiştirmişti
rüyana erkekler giriyordu hem çıplak giriyordu
aklına ben geldiğim zaman utanıyordun
onların arasında değildim çünkü ben yoktum
ben paris'te kalmıştım adresim ezberindeydi
her cumartesi istesen bir kart gönderebilirdin
ne var ki bunu hiçbir zaman yapmayacaksın (52-53)

Kaptan, kendinden kurtulmak için gölgesini koridorda asar. Jung'un belirttiğine göre hiç kimse yeterince ahlaki çaba göstermeden gölgenin bilincinde olamayacağı için gölgenin tüm ben-

kişiliğiyle mücadele etmesi ahlaki bir problemdir. Gölgenin bilincinde olmak, gerçek kişiliğin karanlık yönlerini fark etmeyi gerektirir. Bu eylem bir tür kendini tanıma için gerekli şarttır. Bu nedenle çoğunlukla dikkate değer bir direnişle karşılaşır (2015: 179). Kaptan'ın astığı gölgesi, karanlık tarafıdır: "kendimden kurtulmak için gölgemi koridorda astım" (2017: 53).

Murat Belge, Attilâ İlhan'ın şiirlerindeki benin çok içtiğini, ancak gerçek hayatında kendisinin içkiyle çok haşır neşir olmadığını belirtir (2018: 383). Kaptan'da cisimleşen poetik ben de Flaneur olarak gezdiği kafelerde bir hayli içer: grog, armagnac, martini-cin, quantro, rom-negrita ve şarap. Walter Benjamin, şarabın mirastan yoksun bırakılmışlara, gelecekteki intikamların ve görkemin düşlerinin kapılarını açtığını belirtir (2001: 115). Kaptan da arkadaşı Mırç'la şarap içip şarkı söyleyecektir. Mırç, Zehra'dan söz ederken o susacaktır:

pazar günü sözleşmiştik beni mutlaka bekleyecekti
şimdi kalkıp gitsem mırç'ı bulacağım malûm
sonra vini-prix'den üç litre şarap alacağımız
şarabın yanına bir şişe rom-negrita alacağımız
sarhoş olacağımız malûm şarkı söyleyeceğimiz
sonra mırç zehra'dan bahsedecek ben susacağım
camlardan bakınca paris'in damlarını göreceğiz

bana ancak sabahları telefon edebilirsiniz... (2017: 53)

Poetik ben, gece şaraptan daha doğrusu aşk acısından sızıp kalacağından ancak sabah ayılabilecektir. Bu hâlde sıradan hayatın gündelik işleriyle meşgul olabilecek, örneğin telefonla görüşebilecektir.

SONUÇ

Attilâ İlhan'ın aynı adlı şiirindeki Kaptan, bir Flaneur olarak Paris'i gezip dolaşır. Cadde onun için bir konuttur. Burada mekânları, olayları, durumları ve kişileri seyreder. Ne ki, bu yalnızca izlemek değildir. Flaneur çevresine dikkatli bir tavırla bakar. Oysa sevdiği kadın, Kaptan önünden geçtiği hâlde onu tanımamıştır. Bu, Flaneur'ün bilinmeyen biri olmasına uygun düşen bir durumdur. O, yalıtılmış bir kişidir. Bu bakımdan sevdiği kadın ve çevresi tarafından unutulmuş olması doğaldır. Flaneur, görünüşte tembelken gerçekte uyanıktır. Bu nedenle Kaptan, ıslığıyla caz havalarını çalan siyahinin sevdiği kadına âşık olduğunun farkındadır.

Kaptan; Luxembourg Garı, Saint-Michel Bulvarı, Wagram Meydanı, Saint-Jacques Kulesi ve Seine Nehri'ni dolaşırken her Flaneur gibi birçok serüven yaşar. Ne var ki, Kaptan, kalabalıklar içinde terk edilmiş biridir. O, mekânsal fantazmagorileri ile yalnızlığını dindirmeye çalışır. Sanat ve edebiyat çevrelerine mensup bohem bir şair olan Kaptan, aynı zamanda âşıktır. Oysa Sacré-Coeur Bazilikası'nda armonika çalan dilenci, kör hatta rezil olmayı âşık olmaya tercih eder. Çünkü aşk onun için kahroluştur. Bu aşkla ussallaştırma, karşıt tepki kurma, düşlem (fantazi) ve özdeşleşme gibi savunma mekanizmaları geliştirerek baş etmeye çalışır. Bir Flaneur olarak asıl

amacı ise sanat eseri meydana getirmek, şiir yazmaktır. Flaneur, gözlem yaparak gezip dolaşırken çalışmaktadır aslında.

Attilâ İlhan, birkaç kez gittiği bir süre yaşadığı Paris'te edindiği tecrübelerini bir Flaneur olarak Paris'te gezip dolaşan poetik bene aktarmıştır. O, bu şiirinde Flaneur'ü Flaneur yapan özelliklere âşıklığı eklemiştir. Walter Benyamin'in Flaneur'ü daha çok gözlem yaparken, Attila İlhan'ın Flaneur'ü daha çok gönülden bakar.

KAYNAKÇA

- Adil, Fikret (2000). *Intermezzo/Asmalımscit 74 (Bohem Hayatı)*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Ayverdi, İlhan (2005). *Misalli Büyük Türkçe Sözlük 3*. İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı.
- Belge, Murat (2018). *Şairaneden Şiirsele Türkiye'de Modern Şiir*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Benjamin, Walter (2001). "Charles Baudelaire: Kapitalizmin Yükseliş Çağında Lirik Bir Şair", *Pasajlar*. Çev. Ahmet Cemal, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, s. 108-201.
- Benjamin, Walter (2001). "XIX. Yüzyıl'ın Başkenti Paris". *Pasajlar*. Çev. Ahmet Cemal. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, s. 87-107.
- Bocquillon, Marina Ferretti (2005). *Empresyonizm*. Çev. Gökçe Tuncer. Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.
- Ceylan, Ömür (2003). *Kuş Cenneti Şiirimiz: Klasik Türk Şiirinde Kuşlar*. İstanbul: Filiz Kitabevi.
- Çelik, Yakup (2007). *Şubat Yolcusu: Attilâ İlhan'ın Şiiri*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Dursun, Davut (2003). "Madagaskar". *İslam Ansiklopedisi*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı, s. 298-300.
- Fransız Şiir Antolojisi*. (2001). Haz. İlhan Berk. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Göksoy, Erdal (1988). *Dünden Bugüne Caz*. İstanbul: Ahtapot Müzik Kitapları.
- İlhan, Attilâ (2017). *Sisler Bulvarı*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Jung, Carl Gustav (2015). *Feminen: Dişiliğin Farklı Yüzleri*. Çev. Tuğrul Veli Soylu. İstanbul: Pinhan Yayınları.
- Kafka, Franz (2017). *Aforizmalar*. Çev. Murat Batmankaya. İstanbul: Şule Yayınları.
- Madran, Nurettin (1984). *Büyük Tarım Sözlüğü*. Ankara: Hacettepe Taş Kitapçılık.
- Oktay, Ahmet (2008). "Attilâ İlhan'ın Şiirinde Bazı Motifler". *İmkânsız Poetika*. İstanbul: İthaki, s. 445-452.
- Reyhan, Hakan (2012). *Attilâ İlhan'ın Siyasal Düşüncesi: Türkiye'de Ulusalçılığın Kökenleri*. Ankara: Phoenix Yayınevi.
- Schopenhauer, Arthur (2017). *Aşkın Metafiziği*. Çev. Murat Batmankaya, İstanbul: Şule Yayınları.
- Snowden, Ruth (2010). *Freud: Kilit Fikirler*. Çev. Melis İnan. İstanbul: Optimist.
- Sofya, Elif (2012). "Ne Kadınlar Sevmedi". *Fahriye Abla'dan Çanakkaleli Melahat'a Modern Türk Şiirinde Kadın İmgesi*. İstanbul: Everest Yayınları, s. 110-114.
- "Paris Mektubu". *Walter Benjamin Kitabı (Seçme Yazılar)*. (2018). Haz ve Çev. Tunç Tayanç. İstanbul: Dipnot Yayınları, s. 261-271.

BATI

EDEBİYATINDA AKIMLAR

editör
OKTAY YİVLİ

HATİCE FIRAT
YASEMİN MUMCU
OKTAY YİVLİ
OĞUZHAN KARABURGU
BERNA AKYÜZ SİZGEN
NİLÜFER İLHAN

ÜMMÜHAN TOPÇU
SEFA YÜCE
HANİFİ ASLAN
METİN AKYÜZ
MEHMET SÜMER
YAKUP ÖZTÜRK

Prof. Dr. Önder Göçgün

TİYATRO DENEN HAYAT SAHNESİ

PROF. DR. ÖNDER GÖÇGÜN

Türk Tasavvuf Şiiri

AÇIKLAMALI VE YORUMLU ÖRNEKLERLE

MODERN TÜRK EDEBİYATI

editör
OKTAY YİVLİ

MUHARREM DAYANÇ
OKTAY YİVLİ
MACİT BALIK
MAHMUT BABACAN
SEVİM ŞERMET

YASEMİN MUMCU
BEDİA KOÇAKOĞLU
NİLÜFER İLHAN
MAKSUT YİĞİTBAŞ
SELAMİ ALAN

